

متن سخنرانی حضرت آیت‌الله غلامرضا رضوانی

عضو محترم فقهای شورای نگهبان

اعوذ بالله من الشیطان اللعین الرجیم «بسم الله الرحمن الرحیم» الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله المعصومین و المکرّمین

عرض کنم، در «حقیقت پول» و این که اصولاً ماهیت پول چیست، هم در میان کارشناسان حقوقی و هم در میان فقها، اختلاف نظر وجود دارد، چه در این زمان که به شکل اسکناس و کاغذ است و چه آن هنگام که به شکل درهم و دینار بوده است.

بنابراین، اگر بخواهیم به طور یک طرفه درباره‌ی مسایل مربوط به پول و بانک و یا یک موسسه بانکی و بانکداری که با پول سر و کار دارد، فتوی بدهیم، کار صحیحی نیست. زیرا، بانک یک مرجع عمومی برای همه‌ی افراد و قشرهای جامعه است. پس بهتر است راه و روشی را برای این مساله پیدا کرد تا همه اشخاصی که دارای آرای مختلف هستند، در این مورد اتفاق نظر داشته باشند. بدین ترتیب هم خودشان و هم مقلدینشان راحت خواهند بود و در معاملات خود با بانک هم مشکلی نخواهند داشت.

چون فرصتی پیش نیامد تا قبل از حضور در این جلسه، درباره‌ی مساله‌ی پول مطالعه کنم تا بتوانم حاضرالذهن باشم. بنابراین، مساله ربا و ربای قرضی را مطرح می‌نمایم.

ربای قرضی که عمده‌ی بحث ما درباره‌ی آن است، موردی است که کار بانک‌ها عموماً با این نوع ربا می‌باشد که بحمدالله، در نظام بانکداری اسلامی، از بحث آن فارغ شده‌ایم.

به عقیده من، از نظر قانونگذاری و تئوری مساله حل است لکن از نظر عمل، کراً خدمت شما عرض کرده‌ام که صحت عمل در این کار به عهده خود شماست و وظیفه شما این است کاری کنید که قانون و دستورالعمل‌های مربوط به آن به طور صحیح اجرا شود و چیزی خلاف آن انجام نگیرد و

تخلفی نشود. اگر تخلفی صورت گیرد، به نظر من از ربا بدتر است، چون در ربا، حتی اگر ربای قرضی باشد، لاقفل، شخصی که این پول را می‌گیرد، مالک می‌شود و تصرفاتی هم در مال خودش می‌کند. اما در شیوه‌ی جدید، شخصی که پول داده بانک را در عملیات مربوط وکیل کرده است و اگر از قانون تخلف شود، برخلاف وکالت عمل شده و وقتی برخلاف وکالت عمل شد، این پول اصلاً ملک طرف نخواهد شد. هر تصرفی که می‌کند، اگر رضای مالک نباشد، تصرف در مال مردم است و غضب.

بحمدالله، چون از لحاظ قانون به مساله ربا توجه شده است، مشکلی نداریم و این افتخاری است از افتخارات جمهوری اسلامی ایران که توانسته است نظام صحیح بانکی را بر مبنای غیرربا استوار سازد.

حالا می‌خواهم مطلب دیگری را خدمت آقایان عرض کنم و آن این است که نظام اسلامی فقط و فقط حذف ربا نیست. اسلام از ما می‌خواهد که اقتصاد صحیح و سالمی را برقرار کنیم که در آن همه افراد با توجه به اختلاف مراتبی که از لحاظ مساله اقتصادی دارند، در سطحی زندگی کنند که تفاوت خیلی فاحشی بین ثروتمند و فقیر نباشد. به عبارت دیگر، مرفه و ضعیف و کسی که هیچ‌گونه توانی برای تحصیل معاش ندارد، همه از رفاه نسبی برخوردار باشند. این دیگر به عهده کارشناسان نظام بانکی است که به این مساله مهم توجه کرده و راه‌حلهایی را پیدا کنند.

مساله پرداخت قرض الحسنه و پیش پرداخت برای تامین، کرایه یا اجاره مسکن که این روزها در جامعه متداول است و اولیای امور هم همت نموده‌اند تا قدری به این قشر ضعیف جامعه رسیدگی کنند، از مسایل «عام‌البلوایی» است که جامعه را فرا گرفته است.

البته، الان آمارش را ندارم تا بگویم چند درصد جامعه گرفتار این معضل هستند. ولی می‌توان تصور کرد که درصد بالایی به آن گرفتارند. مبلغی که بانک‌ها تعیین کرده‌اند، حدود صد هزار تومان است که آن را هم یا نمی‌دهند و یا در همان ماههای اول سال که می‌شود می‌گویند سقف پرداخت برداشته شد. شخصی که می‌خواهد یک اتاق یا دو اتاق اجاره کند، با مبلغ صد هزار تومان چه کار کند؟ در این زمینه هم باید فکری بشود، به این مردم، به این قشر ضعیف جامعه و آن‌هایی که اجاره‌نشین هستند (که غالباً از طبقات ضعیف می‌باشند)، باید کمک شود. باید کاری کرد که هم خدا راضی باشد و هم پیغمبر خدا و هم خود مردم. چون خود این مردم پشتوانه استحکام این نظام خواهند شد. دیگر عرضی ندارم، صلی الله علی محمد و آل محمد.